

**JSTGA A'ZOLIKNING RAQAMLI IQTISODIYOTGA VA TA'LIMGA
IJOBIY TA'SIRI**

Abdullayev Axrorjon Axadjon o'g'li

*Qo'qon Universiteti Iqtisodiyot yo'nalishi 4-
bosqich talabasi*

e-mail: ahrorjon1611@gmail.com

Odilova Maxliyoxon Doniyorjon qizi

*Qo'qon Universiteti Boshlang'ich ta'lim
yo'nalishi 2-bosqich talabasi*

e-mail: odilovamaxliyo04@gmail.com

Abstract: *In this article, the author examines the positive effects of World Trade Organization (WTO) membership on the digital economy. The World Trade Organization is an international organization aimed at developing global trade and reducing trade barriers between countries. Countries make several compelling arguments outlining the benefits that WTO membership can enjoy for their digital economy. First, they argue that WTO membership provides a framework for establishing clear and predictable rules for digital trade. This framework will help reduce uncertainties and encourage investment in the digital sector through legal protection of intellectual property rights and enforcement of e-commerce regulations. In conclusion, this article sheds light on how joining the World Trade Organization can positively impact a country's digital economy. It states that membership creates a favorable environment for business development by establishing clear rules, facilitating market access and ensuring active participation in global digital trade negotiations. However, to maximize the benefits of WTO membership for the digital economy, it is important to consider potential challenges and effectively address them.*

Keywords: *Digital economy, WTO, development, technology, cyber security, markets, trade, profit*

Аннотация: *В данной статье автор рассматривает положительное влияние членства во Всемирной торговой организации (ВТО) на цифровую экономику. Всемирная торговая организация — международная организация, целью которой является развитие мировой торговли и снижение торговых барьеров между странами. Страны приводят несколько убедительных аргументов, описывая преимущества, которые членство в ВТО может принести их цифровой экономике. Во-первых, они утверждают, что членство в ВТО обеспечивает основу для установления четких и предсказуемых правил цифровой торговли. Эта основа поможет уменьшить неопределенность и стимулировать инвестиции в цифровой сектор посредством правовой защиты прав интеллектуальной собственности и обеспечения соблюдения правил электронной коммерции. В заключение, эта статья проливает свет на то, как вступление во Всемирную торговую организацию может положительно повлиять на цифровую экономику страны. В нем говорится, что членство создает благоприятную среду для развития бизнеса путем установления четких правил, облегчения доступа к рынкам и обеспечения активного участия в глобальных переговорах по цифровой торговле. Однако, чтобы максимизировать преимущества*

членства в ВТО для цифровой экономики, важно учитывать потенциальные проблемы и эффективно их решать.

Ключевые слова: Цифровая экономика, ВТО, развитие, технологии, кибербезопасность, рынки, торговля, прибыль.

Annotatsiya: Ushbu maqolada muallif Jahon Savdo Tashkilotiga (JST) a'zolikning raqamli iqtisodiyotga ijobiy ta'sirini o'rganadi. Jahon Savdo Tashkiloti global savdoni rivojlantirish va davlatlar o'rtasidagi savdo to'siqlarini kamaytirishga qaratilgan xalqaro tashkilotdir. Mamlakatlar JSTga a'zo bo'lish orqali ularning raqamli iqtisodiyotiga nisbatan bahramand bo'lishlari mumkin bo'lgan imtiyozlarni ta'kidlab, bir nechta ishonchli dalillarni taqdim etadi. Birinchidan, ular JSTga a'zolik raqamli savdo uchun aniq va bashorat qilinadigan qoidalarni o'rnatish uchun asos yaratadi, deb ta'kidlaydilar. Ushbu tizim noaniqliklarni kamaytirishga yordam beradi va intellektual mulk huquqlarini huquqiy himoya qilish va elektron tijorat qoidalarini qo'llash orqali raqamli sektorga sarmoya kiritishni rag'batlantiradi. Xulosa qilib aytganda, ushbu maqola Jahon Savdo Tashkilotiga qo'shilish mamlakatning raqamli iqtisodiyotiga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligiga oydinlik kiritadi. Unda ta'kidlanishicha, a'zolik aniq qoidalarni o'rnatish, bozorga kirishni osonlashtirish va global raqamli savdo muzokaralarida faol ishtirok etishni ta'minlash orqali biznesning rivojlanishi uchun qulay muhit yaratadi. Biroq, raqamli iqtisodiyot uchun JSTga a'zolikning afzalliklarini maksimal darajada oshirish uchun yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni ko'rib chiqish va ularni samarali hal qilish muhimdir.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, JST, rivojlanish, texnologiya, kiberxavfsizlik, bozorlar, savdo, foyda.

Kirish

Tez texnologik taraqqiyot va bilimga tinimsiz intilish bilan belgilangan davrda jahon hamjamiyati raqamli innovatsiyalar va ta'limni o'zgartirish chorrahasida turibdi. Davlatlar zamonaviy dunyoning murakkabliklari bo'ylab harakatlanar ekan, xalqaro tashkilotlarga a'zolik ularning iqtisodiy va ta'lim landshaftlarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu tashkilotlar orasida Jahon Savdo Tashkiloti (JST) hamkorlikni rivojlantirish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishda asosiy ishtirokchi sifatida ajralib turadi.

Ushbu maqola JST a'zolikning raqamli iqtisodiyot va ta'limga chuqur ta'sirini o'rganadi, davlatlar global bozorda faol ishtirok etganda paydo bo'ladigan sinergiyalarni o'rganadi. Raqamli texnologiyalar sanoat va ta'lim paradigmalarini qayta shakllantirishda davom etar ekan, xalqaro hamkorlikning ahamiyatini ortiqcha baholab bo'lmaydi. JST adolatli va ochiq savdo amaliyotini qo'llab-quvvatlash majburiyati bilan butun dunyo bo'ylab iqtisodiyotlar va ta'lim tizimlarining ijobiy o'zgarishiga yordam berishda asosiy omilga aylanadi.

Keys tadqiqotlari, siyosat asoslari va muvaffaqiyat hikoyalari har tomonlama o'rganish orqali biz JST homiyligida jahon iqtisodiyotida ishtirok etishda mamlakatlarning ko'zga ko'ringan afzalliklarini yoritishni maqsad qilganmiz. Transchegaraviy raqamli savdoni osonlashtirishdan tortib, umumiy resurslar va tajriba orqali ta'lim imkoniyatlarini kengaytirishgacha, ushbu maqola JST a'zoliq raqamli iqtisodiyot va ta'limni rivojlantirishga hissa qo'shishining ko'p qirrali usullarini o'rganadi.

Jahon Savdo Tashkiloti tamoyillarini qabul qilish davlatlarni aloqa, innovatsiyalar va bilim almashish nafaqat intilishlar, balki aniq voqelik bo'lgan kelajakka qanday intilayotganini tushunish uchun bizga sayohatga qo'shiling. Globallashtirilgan dunyoning murakkabliklarini kezar ekanmiz, JSTga a'zolikning raqamli iqtisodiyot va ta'limga ijobiy ta'siri davlatlarni barqaror rivojlanish va farovonlik sari yetaklovchi mayoq bo'lib xizmat qiladi.

O'zaro bog'langan bugungi dunyoda raqamli iqtisodiyot iqtisodiy o'sish va rivojlanishning harakatlantiruvchi kuchiga aylandi. Texnologiyaning jadal rivojlanishi va raqamli platformalarga bo'lgan ishonchning ortib borishi bilan mamlakatlar uchun ushbu yangi davrga moslashish va qabul qilish juda muhimdir. Bunga erishish yo'llaridan biri Jahon Savdo Tashkilotiga (JST) a'zo bo'lishdir. JSTga a'zo bo'lish mamlakatning raqamli iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan ko'plab foyda keltiradi. Jahon savdo tashkiloti (JST) global savdo siyosati va qoidalarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. U a'zo davlatlar uchun muzokaralar olib borish va savdo nizolarini hal qilish uchun platformani taqdim etadi, bu esa barcha ishtirokchilar uchun adolatli va teng o'yin maydonini ta'minlaydi. JSTga a'zo bo'lish sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatgan sohalardan biri raqamli iqtisodiyotdir.

Asosiy qism

Raqamli iqtisodiyot elektron tijorat, onlayn xizmatlar va raqamli to'lovlar kabi raqamli platformalar orqali amalga oshiriladigan iqtisodiy faoliyatni anglatadi. Texnologik taraqqiyot va internetning keng tarqalishi bilan raqamli iqtisodiyot global savdoning ajralmas qismiga aylandi. JSTga a'zo bo'lish ushbu sektorning o'sishi va rivojlanishini rag'batlantirishda muhim rol o'ynadi.

Birinchidan, JSTga a'zolik mamlakatlarga raqamli savdo bilan bog'liq global savdo muzokaralarida qatnashish imkonini beradi. Ushbu ishtirok ularga

transchegaraviy ma'lumotlar oqimini, elektron tijoratni va intellektual mulk huquqlarini himoya qilishni tartibga soluvchi xalqaro qoidalar va qoidalarni shakllantirish imkonini beradi. Ushbu muzokaralar orqali mamlakatlar o'zlarining milliy manfaatlari global raqamli bozorda ifodalanishi va himoya qilinishini ta'minlashi mumkin. Birinchi navbatda, JSTga a'zolik raqamli tovarlar va xizmatlar savdosidagi to'siqlarni kamaytirish orqali transchegaraviy elektron tijoratni osonlashtirdi. JST a'zosi bo'lgan davlatlar o'z bozorlarini xorijiy kompaniyalarga ochishga va'da berishadi, bu ularga yangi mijozlarga kirish va global miqyosda o'z faoliyatini kengaytirish imkonini beradi. Bu kichik biznes va jismoniy shaxslarning jahon bozorida ishtirok etishi uchun imkoniyatlar yaratib, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va ish o'rinlari yaratish imkonini berdi.

Bundan tashqari, JSTning bir qismi bo'lish savdo bilan bog'liq nizolarni hal qilishga yordam beradigan nizolarni hal qilish mexanizmidan foydalanish imkonini beradi. Raqamli iqtisodiyot kontekstida nizolar onlayn xizmatlar, intellektual mulk huquqlarining buzilishi yoki ma'lumotlarni mahalliyashtirish talablari bilan bog'liq bo'lishi mumkin. JSTning nizolarni hal qilish tizimi bunday muammolarni xolis arbitraj orqali hal qilish uchun samarali platformani taklif etadi. Ushbu mexanizm savdo hamkorlari o'rtasida ishonchni oshiradi va barcha manfaatdor tomonlar uchun adolatli munosabatni ta'minlaydi.

JSTga a'zolikning yana bir muhim afzalligi shundaki, u savdo siyosatida shaffoflik va bashoratlilikni ta'minlaydi. A'zolar o'zlarining savdo bilan bog'liq chora-tadbirlari to'g'risida JSTga xabar berishlari shart, bu esa raqamli makonda faoliyat yurituvchi korxonalar uchun ochiq muhit yaratadi. Ushbu shaffoflik investorlar o'rtasida ishonchni kuchaytiradi, chunki ular transchegaraviy elektron tijorat faoliyati bilan shug'ullanishda bashorat qilinadigan qoidalarga tayanishi mumkin. Bundan tashqari, JST qoidalari elektron tijorat operatsiyalari uchun bashorat qilinadigan huquqiy bazani yaratishga yordam berdi. Tashkilotning intellektual mulk huquqlari bo'yicha kelishuvlari raqamli kontent yaratuvchilarni ularning ishlari buzilmasligi yoki qaroqchilikka yo'l qo'ymasligini ta'minlash orqali himoya qiladi. Bu raqamli sektorga innovatsiyalar va investitsiyalarni rag'batlantiradi, chunki ijodkorlar o'zlarining intellektual mulklari himoya qilinishiga ishonishadi.

Yana shuni aytish kerakki, JSTga a'zo bo'lish mamlakatlarni xalqaro standartlarga mos keladigan ichki islohotlarni amalga oshirishga undaydi. Ushbu

islohotlar ko'pincha telekommunikatsiya kabi tarmoqlarni liberallashtirish yoki axborot texnologiyalari infratuzilmasiga xorijiy investitsiyalar uchun to'siqlarni olib tashlashni o'z ichiga oladi. Bu orqali mamlakatlar raqobat va innovatsiyalarni rag'batlantirish bilan birga o'zlarining raqamli iqtisodiyotlariga to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni (FDI) jalb qilishlari mumkin.

JSTga a'zolik, shuningdek, raqamli iqtisodiyot bilan bog'liq tovarlar va xizmatlar bozoriga kirishni osonlashtiradi. A'zolar raqamli mahsulotlar va xizmatlarning chegaralar orqali erkinroq o'tishiga imkon beruvchi tariflar va tarifsiz to'siqlarni kamaytirish majburiyatini oladi. Bozorga kirishning kengayishi korxonalar uchun mijozlar bazasini ichki chegaralardan tashqarida kengaytirish va yangi bozorlarga kirish uchun imkoniyatlar yaratadi. JSTga a'zolikning raqamli iqtisodiyotga yana bir ijobiy ta'siri bu maxfiylik va ma'lumotlarni himoya qilish qoidalarini ilgari surishdir. Xizmatlar savdosi bo'yicha Bosh kelishuv (GATS) mamlakatlarga shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish choralarini ko'rishga imkon beruvchi qoidalarni o'z ichiga oladi, shu bilan birga elektron tijorat faoliyati uchun zarur bo'lgan transchegaraviy ma'lumotlar oqimini osonlashtiradi. Ushbu qoidalar savdoni rag'batlantirish va shaxslarning shaxsiy huquqlariga rioya etilishini ta'minlash o'rtasidagi muvozanatni saqlaydi.

Zero, JST rivojlanayotgan mamlakatlarga raqamli iqtisodiyotga moslashishga yordam berish uchun salohiyatni oshirish tashabbuslarini ilgari suradi. Texnik yordam va o'quv dasturlari orqali mamlakatlar o'zlarining raqamli infratuzilmasini yaxshilashlari, kiberxavfsizlik choralarini yaxshilashlari va raqamli sanoatlarining o'sishini qo'llab-quvvatlovchi siyosatlarni ishlab chiqishlari mumkin. Ushbu sa'y-harakatlar rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar o'rtasidagi raqamli tafovutni bartaraf etishga yordam beradi va barcha mamlakatlarga raqamli iqtisodiyot taqdim etayotgan imkoniyatlardan foydalanish imkonini beradi. STga a'zolik a'zo davlatlar o'rtasida kiberxavfsizlik va standartlarni uyg'unlashtirish kabi sohalarda hamkorlikni rag'batlantirdi. Turli qo'mitalar va ishchi guruhlar orqali mamlakatlar ilg'or tajriba almashadilar va raqamli sohada yuzaga kelayotgan muammolarni hal qilish uchun umumiy yondashuvlarni ishlab chiqadilar. Ushbu hamkorlik davlatlar o'rtasida ishonchni mustahkamlashga yordam beradi va raqamli savdo uchun qulay muhit yaratadi.

Nihoyat, JSTga a'zolik raqamli to'lov tizimlarini liberallashtirishga yordam berdi. Tashkilotning moliyaviy xizmatlar bo'yicha kelishuvlari elektron to'lov usullarini ishlab chiqish va ulardan foydalanishga yordam beradi, bu esa korxonalar va iste'molchilar uchun onlayn tranzaksiyalarni amalga oshirishni osonlashtiradi. Bu, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda bankka ega bo'lmagan aholi uchun moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatini oshirib, moliyaviy inklyuzivlik va qashshoqlikni kamaytirishga yordam berdi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, JSTga a'zolik raqamli iqtisodiyotga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu mamlakatlar uchun raqamli savdo bilan bog'liq global qoidalar va qoidalarni shakllantirish uchun platformani taqdim etadi, shu bilan birga barcha ishtirokchilar uchun adolatli munosabatni ta'minlaydigan nizolarni hal qilish mexanizmini taklif qiladi. JSTga a'zolik savdo siyosatida shaffoflik, bashoratlilik va bozorga kirishni ta'minlaydi, investitsiyalarni jalb qiladi va raqamli makonda raqobatni kuchaytiradi. Bundan tashqari, u xalqaro standartlarga mos keladigan ichki islohotlarni rag'batlantiradi va rivojlanayotgan mamlakatlarning salohiyatini oshirish sa'y-harakatlarini qo'llab-quvvatlaydi. Texnologiya jadal rivojlanishda davom etar ekan, raqamli iqtisodiyotning globallashtirilgan dunyosida gullab-yashnamoqchi bo'lgan mamlakatlar uchun JSTga a'zo bo'lish tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. JSTga a'zolik transchegaraviy elektron tijoratni osonlashtirish, raqamli tranzaksiyalar uchun huquqiy asos yaratish, maxfiylik va ma'lumotlarni himoya qilish qoidalarini ilgari surish, a'zo mamlakatlar o'rtasidagi hamkorlikni rag'batlantirish va raqamli to'lov tizimlarini liberallashtirish orqali raqamli iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Raqamli iqtisodiyot ahamiyatini oshirishda davom etar ekan, mamlakatlar JST tamoyillarini qabul qilishlari va uni rivojlantirish uchun qulay muhit yaratish uchun birgalikda harakat qilishlari juda muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaev, A. (2022). O'zbekiston iqtisodiyoti uchun jstga a'zo bo'lish sabab muammo va natijalari. *Raqamli texnologiyalar va ta'lim istiqbollari*, 1(2), 113-121.
2. Akhmadjonov, O., Abdullaev, A., Karimova, S., & Solijonova, F. (2022). Jahon savdo tashkiloti boshqaruv tizimi. *Scientific progress*, 3(2), 343-347.

3. Akhrorjon, A., & Zumradkhan, K. (2022). The impact and results of membership of the wto on the education system. *Educational Research in Universal Sciences*, 1(5), 24-32.
4. Akhrorjon, A. (2022). Reasons, problems and consequences for the accession of the Uzbek economy to the WTO. In *International scientific conference" Topical issues of the economy in modern.*
5. Akhrorjon, A. (2022). Uzbekistan and the World Trade Organization management system. In *International scientific conference" Topical issues of the economy in modern.*
6. Turanboyev, B., Abdupattayev, A., & Abdullaev, A. (2023). INFLYATSIYANING QIMMATLI QOG'OZLAR DAROMADIGA TA'SIRI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 2(2), 88-100.
7. Keldiboyeva, Z. M. Q., & Abdullaev, A. A. O. G. L. (2022). Inklyuziv ta'limga bo'lgan ehtiyojlar va sabablar, inklyuziv ta'limga jalb qilish. *Science and Education*, 3(11), 704-711.
8. Turanboyev, B., & Abdullayev, A. (2023). DAVLAT, KORXONA VA TASHKILOTLAR BYUDJETINI TO 'G 'RI TAQSIMLASH TENDENSIYALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 304-309.
9. Tursunboy o'g'li, N. J., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'ZBEKISTONNING JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO 'LISH UCHUN UZOQ YO 'LI VA XITOIY TAJRIBASI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1, 43-47.
10. Xasanovich, H. A., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). ISLOMIY INVESTITSIYA FONDLARI VA ULARNI BOSHQARISH. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(12), 308-318.
11. Axadjon o'g'li, A. A., & Murotovich, M. F. (2023). RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA RAQAMLI IQTISODIYOT SIYOSATI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 294-298.
12. Maxliyoxon, O., & Marifatxon, A. (2024). BADIY O 'QISH VA DRAMA FANINING BOSHLANG 'ICH TA'LIMDAGI O 'RNI. *YANGI O'ZBEKISTONDA IJTIMOY-INOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 104-108.
13. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). THE ROLE OF WTO IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 3(1), 140-148.
14. Maxliyoxon, O., & Shaxrizoda, M. (2024). SAHNALASHTIRISH FAOLIYATI ORQALI BOLALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH. *Analysis of International Sciences*, 2(1), 41-46.

15. Gulruh, M., & Maxliyoxon, O. (2024). BOSHLANG ‘CH TA’LIMDA BADIY O ‘QISH VA ONA TILINI O ‘QITISH USULLARI. *Analysis of International Sciences*, 2(1), 29-34.
16. Maxliyoxon, O., & Sarvinoz, O. (2024). BADIY O ‘QISH VA DRAMA O ‘QUV KURSINING MAQSAD VA VAZIFALARI. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 27-32.
17. Maxliyoxon, O., & Mohira, X. (2024). BUYUK O ‘ZBEK SO ‘Z SAN’ATKORLARINING BADIY MAHORATI VA ULAR ASARLARIDAN IQTIBOSLAR. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 5-9.
18. Maxliyoxon, O., & Baxtigul, O. (2024). BADIY O ‘QISH VA MATNDA SO ‘Z ISHLATISH QOIDALARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 9-12.
19. Maxliyoxon, O., & Jumagul, A. (2024). 7-11 YOSHLI BOLALARDA TEZ OQISH VA TEZ AYTISH MASHQLARINING XUSUSIYATLARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 32-35.
20. Maxliyoxon, O. (2024). BOSHLANG ‘ICH TA’LIM O ‘QUVCHILARI BILAN MADANIY TADBIRLARNI TASHKIL ETISH. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 24-27.
21. Maxliyoxon, O., & Ozodaxon, A. (2024). BOSHLANG ‘ICH SINF O ‘QUVCHILARIDA AKTYORLIK MAHORATINI RIVOJLANTIRISH. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 13-16.
22. Maxliyoxon, O., & Diyoraxon, S. (2024). BADIY O ‘QISHDA DIKSIYA NIMA VA UNING TURLARI. YANGI O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-INNOVATSION TADQIQOTLAR, 2(1), 20-23.
23. Maxliyoxon, O., & Mushtariy, M. (2024). SAHNALASHTIRISH FAOLIYATIDA BOLALARDA AKTYORLIK QOBILYATINI RIVOJLANTIRISH. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 112-116.